

Pyhien juhlina. Marttyyrit

Aamupalveluksen evankeliumi (kreikkalaisen perinteen mukaan)

(Luuk. 21: 12 – 19)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Pitäkää varanne, sillä ihmiset käyvät teidän kimppuunne ja teitä vainotaan. Teitä viedään tuomiolle synagogiin, teitä teljetään vankilaan, te joudutte kuninkaiden ja maaherrojen eteen minun nimeni tähden. Näin te saatte tilaisuuden todistaa minusta. Painakaa vain mieleenne, että teidän ei tule etukäteen miettiä, miten itseänne puolustatte. Minä annan teille viisauden puhua niin, ettei yksikään vastustajanne kykene kiistämään eikä kumoamaan sanojanne. ”Jopa teidän vanhempanne, veljenne, sukulaistenne ja ystävänne luovuttavat teidät viranomaisille, ja muutamia teistä surmataan. Kaikki vihaavat teitä minun nimeni tähden. Mutta edes hiuskarva päästänne ei menen hukkaan. Pysykää lujina, niin voitatte omaksenne elämän.”

Samankaltaista tekstiä on myös Matteuksella (Matt. 10: 17 – 22, 30). Luukas käsittelee tässä ensimmäisiä lopun ajan merkkejä.

”Ennen tätä” tarkoittaa ennen tämän maailman loppua, aikaa ennen Jeesuksen toista tulemistä. Jeesus oli kohdannut vastustusta koko julkisen toimintansa aikana ja erityisesti Jerusalemissa. Nyt Hän esittää, että sama kohtelu tulee kohtaamaan Hänen opetuslapsiaan. Mutta maailmassa torjuttu Jeesus on oikeassa. Hän tulee voimistamaan ahdistettuja opetuslapsiaan. Varhainen kirkko ymmärsi, että tämä Kristuksen puhe tarkoitti uskoviain vainoa niin Jerusalemissa kuin Palestiinassa aina Jerusalemin kaupungin tuhoon asti. Tällöin voitettiin viitata apostoli Paavalin kohtaloon, joka joutui ensin maaherra Felixin ja sitten maaherra Festuksen eteen, kuten myös kuningas Agrippan eteen. Paavali Rooman kansalaisena vetosi keisariin (vrt. Ap.t. 24 – 26). Hän oli jo aikaisemmin joutunut Jerusalemin suuren neuvoston eteen. Myöskin apostolit Pietari ja Johannes joutuivat puolustautumaan Suuren neuvoston edessä (Ap.t. 4: 13 – 14).

Aikaisemmin Luukas kirjoitti Jeesuksen luvanneen opetuslapsilleen Pyhän Hengen, joka on auttava heitä oikeuden edessä (Luuk. 12: 11 – 12). Kun luemme Apostolien tekojen kirjaa, niin huomaamme, kuinka Pyhä Henki auttoi vainottua Stefanosta (Ap.t. 7) ja Paavalia (Ap.t. 21 – 26). Tässä yhteydessä kannattaa muistaa, että opetuslapset eivät olleet hyvin koulutettuja. Heidän syyttäjinä toimivat juutalaiset sen sijaan olivat hyvin koulutettuja. Jeesuksen lupaama Pyhä Henki auttaisi heitä tässä tilanteessa. Opetuslasten ei siis tule etukäteen huolestua tulevista oikeudenkäynneistä.

”Mutta edes hiuskarva päästänne ei mene hukkaan” (vrt. 1. Sam. 14: 45; Ap.t. 27: 34). Kirkko on ymmärtänyt, että tällä viitataan pelastukseen. Ihminen voi kuolla kahdella eri tavalla: ruumiillisesti ja hengellisesti. Vainoaja voi tappaa ihmisen ruumiin mutta ihmisen sielua hän ei voi tappaa. Sitä odottaa pelastus, Jumalan valtakunta.

Tekstimme loppuu Jeesuksen kehotukseen opetuslapsille: ”Pysykää lujina, niin voitatte omaksenne elämän.” Elämä tarkoittaa tässä iankaikkista elämää Jumalan yhteydessä. Jeesus kehottaa opetuslapsiaan olemaan kestäviä vankeudenkin aikana. Luukas on käyttänyt tässä lopun aikaan liittyvää aineistoa kehottaakseen kristittyjä pysymään rohkeina.

Usean marttyyrin juhlapäivän epistola (slaavilainen perinne, vaihtoehto 1)
(Room. 8:28 – 39)

”Veljet, me tiedämme, että kaikki koituu niiden parhaaksi, jotka rakastavat Jumalaa ja jotka hän on suunnitelmansa mukaisesti kutsunut omikseen. Ne, jotka hän edeltäksin on valinnut, hän on myös edeltä määrännyt oman Poikansa kaltaisiksi, niin että hänen Poikansa olisi esikoinen suuressa veljesjoukossa. Ne, jotka Jumala on edeltä määrännyt, hän on myös kutsunut, hän on myös tehnyt vanhurskaiksi; niille, jotka hän on tehnyt vanhurskaiksi, hän on myös lahjoittanut kirkkautensa. Mitä voimme tästä päätellä? Jos Jumala on meidän puolellamme, kuka voi olla häntä vastaan? Kun hän ei säästänyt omaa Poikaansa vaan antoi hänet kuolemaan kaikkien meidän puolestamme, kuinka hän ei lahjoittaisi Poikansa mukana meille kaikkea muutakin? Kuka voi syyttää Jumalan valittuja? Jumala – mutta hän julistaa vanhurskaaksi! Kuka voi tuomita kadotukseen? Kristus – mutta hän on kuollut meidän tähtemme, ja enemmänkin: hänet on herätetty kuolleista, hän istuu Jumalan oikealla puolella ja rukoilee meidän puolestamme! Mikä voi erottaa meidät Kristuksen rakkaudesta? Tuska tai ahdistus, vaino tai nälkä, alastomuus, vaara tai miekka? On kirjoitettu: - Sinun tähtesi meitä surmataa kaiken aikaa, meitä kohdellaan teuraslampaina. Mutta kaikissa näissä ahdingoissa meille antaa riemuvoiton hän, joka on meitä rakastanut. Olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, eivät enkelit, eivät henkivallat, ei mikään nykyinen eikä mikään tuleva eivätkä mitkään voimat, ei korkeus eikä syvyys, ei mikään luotu voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta, joka on tullut ilmi Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.”

”Kaikki koituu niiden parhaaksi, jotka rakastavat Jumalaa” ilmaisee Jumalan pelastussuunnitelman toteutuvan. Vanhemmissa käsikirjoituksissa teksti on muodossa ”Jumala johtaa kaiken niiden

parhaaksi, jotka häntä rakastavat” (vrt. Ef. 1: 11). Teksti korostaa, että se toteutuu Jumalaa rakastavien kohdalla. Toteamus edeltäkin valitsemisesta ja edeltä määräämisestä ei kuitenkaan merkitse sitä edeltämääräämisoppia, mistä Augustinus kirjoitti. Jumala kunnioittaa ihmisen omaa vapaata tahtoa, eikä pakota ketään pelastukseen. Edeltä valinnut ja edeltä määrännyt tarkoittaa, että Jumala, joka elää kaikkia aikoja samanaikaisesti, samalla tietää, ketkä pelastuvat. On myös esitetty, että nämä kutsutut ja edeltämäärätyt viittaisivat Israelin kansaan ja muut olisivat pakanoita. Tässä kannattaa huomata myös se, että Paavali ei tässä lupaa, että kristityt saisivat vain hyviä asioita. Ajatus on, että mikään tässä maailmassa oleva asia, edes vaino, ei estä Jumalan toimintaa ihmisten pelastamiseksi.

”Oman Poikansa kaltaiseksi” tarkoittaa, että kristityn pitää toimia kuten Kristus jakamalla elämänsä muiden kanssa. Rakkauden tulee toteutua käytännössä. Kristityn elämän päämääränä on osallisuus Kristuksen kirkkaudesta.

Jakeesta 31 alkava teksti on hyvin tunteellinen ja puhutteleva. Se on voinut olla jopa laulettava teksti, joka kertoo Jumalan rakkaudesta, jonka paljastaa Jeesus Kristus. ”Kuka voi olla meitä vastaan” on kuin kysymys oikeudenkäynnissä. Päähuomio on, että Jumala on meidän puolellamme.

”Ei säästänyt omaa Poikaansaakaan” heijastaa myös Abrahamia, joka ei aikonut säästää poikaansa Iisakia (1. Moos 22: 16). Jumala tuomarina on jo antanut tuomion meidän hyväksemme. Jakeiden 33 – 35 ajatus on todennäköisesti esittää kysymyksiä, joihin ei edes odoteta vastauksia. Jumalan valittuja ei voi syyttää, eikä tuomita kadotukseen eikä erottaa Kristuksen rakkaudesta.

”On kirjoitettu” viittaa psalmeihin (Ps. 44: 23). Lainaus on suoraan kyseinen jae. Siinä israelilaiset valittavat kohtaloaan, kun heidän vihamiehensä toimivat epäoikeudenmukaisesti. He ovat olleet uskollisia Jumalalle ja nyt etsivät Hänen apuaan. Lainauksen tarkoitus on osoittaa seurakuntalaisille, että vainot heitä kohtaan eivät johdu siitä, että Jumala on heidät hylännyt, vaan voi jopa olla osoitus Jumalan rakkaudesta heitä kohtaan. Näissä ahdingoissa me saamme riemuvoiton Häneltä, joka on meitä rakastanut. Hän tarkoittaa tässä joko Jumalaa Isää tai Kristusta.

Viimeisisissä tekstimme jakeissa Paavali luettelee erilaisia asioita, jotka sen ajan maailman ihmiset ajattelivat voivan toimia heitä vastaan. Sitten hän toteaa, että mikään näistä ei voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta. Kristityn elämän ja toivon perusta on Kristuksen pelastavassa toiminnassa.

Tiivistettynä teksti kertoo Jumalan rakkaudesta meitä kohtaan. Hän on voittanut synnin ja kuoleman. Hän antaa meille riemuvoiton, ei meidän omien voimiemme avulla, vaan Jumalan kautta. Mikään ei voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta.

Usean marttyyrin juhlapäivän epistola (slaavilainen perinne, vaihtoehto 2)

(Hepr. 11: 33 – 40)

”Veljet, uskon voimalla pyhät kukistivat valtakuntia, pitivät yllä oikeutta ja pääsivät näkemään lupauksen täyttymisen. He tukkivat leijonien kidat, sammuttivat roihuavan tulen ja välttivät miekaniskut. He olivat heikkoja, mutta he voimistuivat, heistä tuli väkeviä sotureita, he työnsivät takaisin vihollisen joukot. Jotkut naiset saivat kuolleet omaisensa elävinä takaisin. Monet kidutettiin hengiltä. He olivat torjuneet heille tarjotun vapautuksen, koska halusivat parempaan ylösnousemukseen. Toiset saivat osakseen pilkkaa ja ruoskaniskuja, jopa kahleet ja vankeuden. Heitä kivitettiin kuoliaaksi, heitä sahattiin kahtia ja surmattiin miekalla lyöden. He joutuivat kuljeksimaan lampaan- ja vuohennahat vaatteinaan, he kärsivät puutetta, heitä ahdistettiin ja piestiin. He olivat liian hyviä tähän maailmaan, ja niin heidän oli harhailtava autiomaassa ja vuorilla ja asuttava luolissa ja maakuopissa. Kaikista näistä on heidän uskonsa perusteella annettu kirjoituksissa hyvä todistus, mutta sitä, mikä on luvattu, he eivät vielä saaneet. Jumalalla oli näet meitä varten varattuna vielä parempaa, eivätkä he siksi voineet päästä täydellisyyteen ilman meitä.”

Teksti käsittelee Vanhan testamentin pyhiä. Heprealaiskirjeen yhdestoista luku kertoo näistä pyhistä ja kertoo osan näiden nimistä. Kirjoittaja kuitenkin toteaa juuri ennen meidän tekstimme alkua, että hän on kertonut vain osan siitä, mitä voisi kertoa.

”He tukkivat leijonien kidat” tarkoittaa todennäköisesti Danielia (Dan. 6. luku). ”Sammuttivat roihuavan tulen” näyttää viittaavan kolmeen mieheen tulisessa pätsissä (vr. Dan. 3. luku). ”Jotkut naiset saivat kuolleet omaisensa elävinä takaisin” sopii profeetta Eliaan kuolleista herättämään lesken poikaan (1. Kun. 17: 17 – 24) ja profeetta Elisan herättämään sunemilaisen naisen poikaan (2. Kun. 4: 25 – 37).

Teksti mainitsee myös kidutetut, pilkatut, ruoskitut, kivitetyt, kahtia sahatut ja miekalla surmatut, ahdistetut, piestyt, ne, jotka asuivat luolissa ja maakuopissa. He voivat olla makkabealaiskapinan jälkeen vainottuja israelilaisia (1. Makkabialaiskirja 1: 60 – 63, 2. Makk. 7: 1 – 42). Kahtia sahattu

voisi olla myös profeetta Jesaja jonka juutalaisen perinteen mukaan kuningas Manasse sahautti kahtia.

”Jumalalla oli näet meitä varten varattuna vielä parempaa, eivätkä he siksi voineet päästä täydellisyyteen ilman meitä.” Tämä lupaus täyttyi, kun Kristus oli suorittanut pelastavan työnsä loppuun asti. Pelastus avaa meille mahdollisuuden päästä taivasten valtakuntaan. ”Ilman meitä” tarkoittaa meidän kanssamme.

Usean marttyyrin juhlapäivän epistola (kreikkalainen perinne, slaavilaisessa perinteessä tämä luetaan 9.3., Sebasteian 40 pyhän marttyyrin juhlanä)

(Hepr. 12: 1 – 10)

”Kun siis ympärillämme on todistajia kokonainen pilvi, pankkaamme pois kaikki mikä painaa ja synti, joka niin helposti kietoutuu meihin. Juoskaamme sinnikkäästi loppuun se kilpailu, joka on edessämme, katse suunnattuna Jeesukseen, uskomme perustajaan ja täydelliseksi tekijään. Edessään olleen ilon tähden hän häpeästä välittämättä kesti ristillä kärsimykset, ja nyt hän istuu Jumalan valtaistuimen oikealla puolella. Ajatelkaa häntä, joka kesti syntisten ankaran vastustuksen, jotta ette menettäisi rohkeuttanne ja antaisi periksi. Vielä te ette ole joutuneet vuodattamaan vertanne taistelussa syntiä vastaan. Te olette unohtaneet tämän sanan, joka rohkaisee teitä kuin isä poikiaan: -Älä väheksy, poikani, Herran kuritusta, älä masennu, kun hän ojentaa sinua – jota Herra rakastaa, sitä hän kurittaa, hän lyö jokaista, jonka pojakseen ottaa. Teidän kärsimyksenne on kasvatusta: Jumala kohtelee teitä omina poikinaan. Onko sellaista poikaa, jota isä ei kurittaisi? Jos te siis olette jääneet vaille kuritusta, josta kaikki muut ovat osansa saaneet, te olette äpäriä, ette laillisia lapsia. Kun maalliset isämme kurittivat meitä, me emme tohtineet vastustaa. Vielä paljon suurempi syy meillä on alistua taivaallisen Isämme tahtoon, sillä se takaa meille elämän. Isämme kurittivat meitä vain lyhyttä aikaa varten ja niin kuin heistä näytti hyvältä, mutta Jumalan kuritus koituu meidän todelliseksi parhaaksemme: me pääsemme osallisiksi hänen pyhyksistään.”

”Kun siis ympärillämme on todistajia kokonainen pilvi” sisältää lainauksen kreikkalaisesta antiikin kirjallisuudesta. Pilvi tarkoittaa joukkoa. Kirjoittaja todennäköisesti viittaa tässä luvussa 11 esitettyihin ihmisiin. Kirkko ymmärtää todistajiksi myös kaikkien aikojen Kirkon pyhät. ”Juoskaamme sinnikkäästi loppuun se kilpailu” viittaa urheilukilpailuun. Katse tulee olla suunnattuna Jeesukseen, joka on juoksijan päämäärä. Jokainen maaliin päässyt on voittaja. Tällaisia urheiluun liittyviä kuvauksia Uudessa testamentissa on useita. Teksti on kehoitus kristityille etsiä ja

suuntautua kohti Jumalan valtakuntaa. Kristityt voivat kokea esimakua Jumalan valtakunnasta osallistuessaan liturgiaan. Tähän kilpailuun kuuluu synnin pois jättäminen. Meillä ei saa olla mitään sellaista, joka erottaa meidät Jumalasta. Luonteeltaan tämä kilpailu ei ole pikajuoksu, vaan maraton. Se kestää koko ihmisen elämän ajan ja toteutuu lopullisesti vasta Kristuksen tullessa toisen kerran.

Toiminnan esimerkiksi kirjoittaja nostaa Jeesuksen, joka ”kesti ristillä kärsimykset, ja nyt istuu Jumalan valtaistuimen oikealla puolella.” Hän on äärimmäinen esimerkki uskosta Jumalaan ja malli heille, jotka seuraavat Häntä. Hän on meidän uskomme perustaja ja tekee meidän uskomme täydelliseksi. Kun pidämme Jeesusta toimintamme esimerkkinä, voimme Hänen laillaan kestää ”syntisten ankaran vastustuksen”.

Teksti lainaa Sananlaskujen kirjaa (3: 11 – 12) ja toteaa, että yksi Jumalan kasvatusmuodoista on kurittaminen. Taustalla on tuon ajan maailman käsitys siitä, että isän (vanhempien) velvollisuus on käyttää kuritusta lapsen ohjaamisessa. Kun ihminen on taipunut maallisen isän kasvatuksen alaisuuteen, niin vielä enemmän hänen on toteltava taivaallisen Isän tahtoa. Tämän kasvatuksen päämääränä on osuus Jumalan pyhyysiin.

Jakeessa yhdeksän nykyinen suomennos käyttää muotoa ”alistua taivaallisen Isämme tahtoon”. Edellinen suomennos on uskollisempi alkuperäistekstille: ”alamaisia henkien isälle”. Taustalla on käsitys, että Jumalalla on voima kaikkiin henkiin, elollisiin olentoihin (vrt. 4. Moos. 16: 22). Kirjoittaja ymmärtää kristittyjen olevan Jumalan lapsia.

Useamman marttyyrin juhlapäivän evankeliumi (vaihtoehto 1)

(Luuk. 21: 12 – 19)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Mutta jo ennen tätä teidän kimppuunne käydään ja teitä vainotaan. Teitä viedään tuomiolle synagogiin, teitä teljetään vankilaan, te joudutte kuninkaiden ja maaherrojen eteen minun nimeni tähden. Näin te saatte tilaisuuden todistaa minusta. Painakaa vain mieleenne, että teidän ei tule etukäteen miettiä, miten itseänne puolustatte. Minä annan teille viisauden puhua niin, ettei yksikään vastustajanne kykene kiistämään eikä kumoamaan sanojanne. ”Jopa teidän vanhempanne, veljenne, sukulaistenne ja ystävänne luovuttavat teidät viranomaisille, ja muutamia teistä surmataan. Kaikki vihaavat teitä minun nimeni tähden. Mutta edes hiuskarva päästänne ei menen hukkaan. Pysykää lujina, niin voitatte omaksenne elämän.”

Samankaltaista tekstiä on myös Matteuksella (Matt. 10: 17 – 22, 30). Luukas käsittelee tässä ensimmäisiä lopun ajan merkkejä.

”Ennen tätä” tarkoittaa ennen tämän maailman loppua, aikaa ennen Jeesuksen toista tulemistä. Jeesus oli kohdannut vastustusta koko julkisen toimintansa aikana ja erityisesti Jerusalemissa. Nyt Hän esittää, että sama kohtelu tulee kohtaamaan Hänen opetuslapsiaan. Mutta maailmassa torjuttu Jeesus on oikeassa. Hän tulee voimistamaan ahdistettuja opetuslapsiaan. Varhainen kirkko ymmärsi, että tämä Kristuksen puhe tarkoitti uskoviain vainoa niin Jerusalemissa kuin Palestiinassa aina Jerusalemin kaupungin tuhoon asti. Tällöin voitettiin viitata apostoli Paavalin kohtaloon, joka joutui ensin maaherra Felixin ja sitten maaherra Festuksen eteen, kuten myös kuningas Agrippan eteen. Paavali Rooman kansalaisena vetosi keisariin (vrt. Ap.t. 24 – 26). Hän oli jo aikaisemmin joutunut Jerusalemin suuren neuvoston eteen. Myöskin apostolit Pietari ja Johannes joutuivat puolustautumaan Suuren neuvoston edessä (Ap.t. 4: 13 – 14).

Aikaisemmin Luukas kirjoitti Jeesuksen luvanneen opetuslapsilleen Pyhän Hengen, joka on auttava heitä oikeuden edessä (Luuk. 12: 11 – 12). Kun luemme Apostolien tekojen kirjaa, niin huomaamme, kuinka Pyhä Henki auttoi vainottua Stefanosta (Ap.t. 7) ja Paavalia (Ap.t. 21 – 26). Tässä yhteydessä kannattaa muistaa, että opetuslapset eivät olleet hyvin koulutettuja. Heidän syyttäjinä toimivat juutalaiset sen sijaan olivat hyvin koulutettuja. Jeesuksen lupaama Pyhä Henki auttaisi heitä tässä tilanteessa. Opetuslasten ei siis tule etukäteen huolestua tulevista oikeudenkäynneistä.

”Mutta edes hiuskarva päästänne ei mene hukkaan” (vrt. 1. Sam. 14: 45; Ap.t. 27: 34). Kirkko on ymmärtänyt, että tällä viitataan pelastukseen. Ihminen voi kuolla kahdella eri tavalla: ruumiillisesti ja hengellisesti. Vainoaja voi tappaa ihmisen ruumiin mutta ihmisen sielua hän ei voi tappaa. Sitä odottaa pelastus, Jumalan valtakunta.

Tekstimme loppuu Jeesuksen kehoitukseen opetuslapsille: ”Pysykää lujina, niin voitatte omaksenne elämän.” Elämä tarkoittaa tässä iankaikkista elämää Jumalan yhteydessä. Jeesus kehottaa opetuslapsiaan olemaan kestäviä vankeudenkin aikana. Luukas on käyttänyt tässä lopun aikaan liittyvää aineistoa kehottaakseen kristittyjä pysymään rohkeina.

Useamman marttyyrin juhlapäivän evankeliumi (vaihtoehto 2)
(Matt. 10: 16 – 22)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Minä lähetän teidät kuin lampaat susien keskelle. Olkaa siis viisaita kuin käärmeet ja viattomia kuin kyyhkyset. ”Pitäkää varanne, sillä ihmiset vievät teidät oikeuden eteen ja ruoskivat teitä synagogissaan. Maaherrojen ja kuninkaidenkin eteen teitä tullaan viemään minun takiani, todistukseksi heille ja kansoille. Mutta kun teidät luovutetaan viranomaisten käsiin, älkää olko huolissanne siitä, miten tai mitä puhuisitte, sillä teille annetaan tuona hetkenä sanat, jotka teidän tulee puhua. Te ette puhu itse, teissä puhuu Isänne Henki. ”Veli antaa veljensä surmattavaksi, isä lapsensa, ja lapset nousevat vanhempiaan vastaan ja tuottavat heille kuoleman. Kaikki tulevat vihaamaan teitä minun nimeni tähden, mutta se, joka kestää loppuun asti, pelastuu.”

Tekstin alku: ”Minä lähetän teidät” on muodollisesti oikein. Kreikankielisessä tekstissä on kuitenkin lisäpainotus, joka korostaa lähettäjä ja joka nykysuomennoksessa ei tule hyvin esille. Vanhempi suomennos tuo sen esille: ”Katso, minä lähetän teidät”. Tarkoituksena on rohkaista opetuslapsia.

Nyt Jeesus rohkaisee kestävämpään tulevaan juutalaisten toimeenpanemaa vainoa.”Olkaa siis viisaita kuin käärmeet” on rabbiinisista lähteistä. Voi olla, että kyse on sananlaskusta. Synagoga oli julkinen tila, missä jumalanpalvelusten lisäksi pidettiin muita julkisia kokouksia, esimerkiksi oikeudenkäyntejä. Tässä oleva maininta synagogasta tarkoittaa todennäköisesti paikallista juutalaista oikeudenkäyntiä. Apostolien tekojen kirja kertoo, miten uskovaisia vainottiin ja erotettiin synagogista. Ruoskiminen viittaa juutalaisen lain rikkomiseen, josta seurasi rangasitus (5. Moos. 25: 1 – 3, Matt. 20: 19; 23: 34).

Maaherroilla tarkoitetaan Rooman valtakunnan asettamia maaherroja, kuten esim. Pontius Pilatusta (Matt. 27: 2). Kuninkaat tarkoittavat todennäköisesti vasallikuninkaita, esimerkiksi Agrippa I. Se voi viitata myös itse keisariin. ”Todistukseksi heille ja kansoille” ei välttämättä tarkoita lähetyssaarnaa vaan kestävyyttä kidutuksessa. Sana marttyyri merkitsee kreikaksi todistajaa. Käännös on periaatteessa oikea, mutta se on mahdollisesti jälleen menettänyt jotain. ”He” tarkoittaa todennäköisesti juutalaisia ja ”kansat” on vanhan käännöksen mukaan pakanat, kuten se on myös joissakin muunkielisissä käännöksissä.

Opetuslasten esikuvaksi tulee Kristuksen oma esimerkki. Hänet vietiin oikeuden eteen (suuri neuvosto). Häntä pilkattiin ja ruoskittiin. Hän joutui maaherran eteen. Viimein Hän omalla kuolemallaan todisti itsestään, niin että sadanpäällikkö ja vartijat tunnustivat: ”Tämä oli todella Jumalan Poika” (Matt. 27: 54).

Kirkon opetus on, että rahasta ja jopa kunniastakin voi luopua. Mutta uskosta ei saa luopua. Se on tunnustettava. Uskon tunnustaminen on samanaikaisesti todistusta Kristuksesta.

”Sillä teille annetaan tuona hetkenä sanat, jotka teidän tulee puhua” ei tarkoita sitä, että pappi voi opettaa ilman valmistautumista. Kyse on hätätilanteesta. Niihin ei voi valmistautua eikä niitä tule etukäteen murehtia. ”Te ette puhu itse, teissä puhuu Isänne Henki.” Matteus korostaa Hengen toimintaa. Luukkaalla asia on hieman toisin, hänen mukaansa Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Minä annan teille viisauden puhua” (Luuk. 21: 15). Markuksen mukaan puhujana on Pyhä Henki (Mark. 13: 11). Jeesus rohkaisee opetuslapsiaan tällaisia tilanteita vastaan. Etukäteen ei pidä olla epätoivoinen.

”Lapset nousevat vanhempiaan vastaan” muistuttaa profeetta Miikan julistusta (Miika 7: 6). Jeesus kertoo näistä asioista etukäteen opetuslapsilleen, etteivät he hämmästyisi sitä, että kaikkein lähimmätkin ihmiset voivat pettää heidät. Heidä valmistetaan etukäteen mahdollisiin kärsimyksiin. ”Kaikki tulevat vihaamaan teitä” on tyypillinen liioitteleva sanonta. Sana ”kaikki” tulee ymmärtää sanana ”monet”. Sillä on monia, jotka uskovat. ”Se, joka kestää loppuun asti, pelastuu” kertoo hellittämättömästä kärsivällisyydestä, joka tuo pelastuksen.